

Η ίδρυση της Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης (Ι.Ε.Θ.) και τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της*

Δρ. Θεόδωρος Ι. Δαρδαβέσης
Ιατρός Υγιεινολόγος - Βιοπαθολόγος

Εισαγωγή

Στις αρχές του 20ού αιώνα η ιατρική κοινότητα της Θεσσαλονίκης αριθμούσε λίγες δεκάδες μέλη, εκ των οποίων η πλειοψηφία αφορούσε σε Έλληνες. Οι ιατροί αυτοί έπρεπε να αντιπαλεύουν, σε καθημερινή βάση, με τα ποικίλα και σύνθετα προβλήματα υγείας του πολυφυλετικού και πολυθρησκευτικού πληθυσμού της πόλης, καθώς και με το υπονομευτικό έργο των εκατοντάδων πρακτικών «γιατρών», οι οποίοι ασκούσαν ανεξέλεγκτα αμφίβολης ποιότητας «ιατρικές πράξεις» με δυσάρεστα συνήθως αποτελέσματα.

Μετά την απελευθέρωση της πόλης από τον ελληνικό στρατό, άρχισαν να εγκαθίστανται στη Θεσσαλονίκη πολλοί ιατροί, προερχόμενοι από την «παλαιά» Ελλάδα, καθώς και αρκετοί στρατιωτικοί ιατροί. Οι περισσότεροι εξ αυτών ήταν απόφοιτοι Ιατρικών Σχολών της Αθήνας και άλλων ευρωπαϊκών πόλεων, είχαν ευρύτατη παιδεία και κοσμοπολίτικη προσέγγιση των δεδομένων της εποχής.

Σύντομα επισημάνθηκε η ανάγκη του συντονισμού του ιατρικού έργου και της διαφύλαξης του ιατρικού επαγγέλματος από τους διάφορους υπονομευτές του, καθώς και η ανάγκη δημιουργίας συνθηκών επιστημονικής ενημέρωσης με τη μέθοδο κυρίως της αλληλοεκπαίδευσης. Το έργο αυτό, σε τοπικό επίπεδο, το επωμίστηκε αρχικά ο «Κρατικός Ιατρικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης», ο οποίος, μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων, συγκαλούσε κατά καιρούς συνεδρίες επιστημονικής ενημέρωσης των μελών του, κατά τη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούνταν διαλέξεις, ανα-

κοινώσεις και παρουσιάσεις περιστατικών.

Πριν από την ίδρυση «Ιατρικών Συλλόγων» ανά την Ελλάδα, με έκδοση σχετικών Βασιλικών Διαταγμάτων, υφίστατο στη Θεσσαλονίκη μια μορφή «Ιδιωτικού Ιατρικού Συλλόγου». Ο Σύλλογος αυτός οργάνωνε, κατά καιρούς, συνεδρίες αμιγώς επιστημονικού περιεχομένου, στις οποίες καλούσε για ανακοινώσεις και διαλέξεις πολλούς από τους παρεπιδημούντες άλλοδαπούς ιατρούς, που υπηρετούσαν στη Συμμαχική Στρατιά του Μακεδονικού μετώπου. Φαίνεται όμως, ότι και αρκετά πριν από το 1912 υφίστατο στη Θεσσαλονίκη ένα είδος ιατρικού σωματείου, που συγκαλούσε επιστημονικές συνεδρίες, στις οποίες συμμετείχαν εκτός των Ελλήνων και πολλοί ξένοι ιατροί, που εξυπηρετούσαν τις υγειονομικές ανάγκες των κοινοτήτων των άλλων εθνοτήτων της πόλης, καθώς και τα νοσοκομεία, τα οποία οι διάφορες κοινότητες συντηρούσαν εξ ιδίων πόρων.

Η ίδρυση της Ι.Ε.Θ. και τα ιδρυτικά της μέλη

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι το έδαφος επί του οποίου ωρίμασε η ιδέα της ίδρυσης της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης» ήταν γόνιμο, ενώ οι γενικότερες συγκυρίες ήταν ιδιαίτερα ευτυχείς. Οι συγκυρίες αυτές αφορούσαν στη σχετική άμβλυση των ιατροκοινωνικών προβλημάτων, τα οποία είχαν δημιουργηθεί με την έλευση στην πόλη χιλιάδων Ελλήνων της Μικράς Ασίας και της Θράκης, στην ίδρυση δεύτερου ελληνικού πανεπιστημίου στη Θεσσαλονίκη το 1926 και στην άνθιση της πνευματικής ζωής, με ποικίλες και υψηλού επιπέδου δραστηριότητες. Οι συγκυρίες αυτές αφορούσαν, τέλος, στην ίδρυση

* Εισήγηση που πραγματοποιήθηκε στο Συνέδριο με θέμα «Η Ιστορία της Ιατρικής στην πόλη της Θεσσαλονίκης», Θεσσαλονίκη, 10-11 Δεκεμβρίου 2004.

και την κυκλοφορία, το 1927, του περιοδικού «Ελληνική Ιατρική», στις στήλες του οποίου αναδείχθηκε και ωρίμασε η ανάγκη της ίδρυσης και λειτουργίας ενός αμιγώς επιστημονικού σωματείου ιατρών της Θεσσαλονίκης.

Στις 29 Φεβρουαρίου 1928, ένδεκα ιατροί της Θεσσαλονίκης συγκεντρώθηκαν, συζήτησαν επί μακρόν και αποφάσισαν την ίδρυση Ιατρικής Εταιρείας με έδρα τη Μακεδονική πρωτεύουσα, θέτοντας στο πρώτο άρθρο του Καταστατικού, το οποίο εκπόνησαν, ως σκοπό «την εν τη πόλει μας προαγωγή της ιατρικής επιστήμης».

Οι ένδεκα αυτοί ιατροί, κατά αλφαβητική σειρά των επιθέτων τους, ήταν οι Κ. Αλεξανδρίδης, Θ. Ανδρεάδης, Γ. Βασδραβέλης, Τ. Δημητριάδης, Δ. Ζώρας, Π. Κογιαλής, Ε. Κολιούσκας, Μ. Μειμάρης, Ι. Νινιός, Β. Νομικός και Θ. Σακελλαρίδης. Στο σύνολό τους, ανεξάρτητα από τη δυσκολία να επιστήμουμε για όλους επαρκή στοιχεία για τη ζωή και το έργο τους, υπήρξαν στην εποχή τους διακεκριμένοι και ευρύτατης αποδοχής επιστήμονες.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ ΚΑΡΟΛΟΣ (φωτ. 1): Γεννήθηκε στις Σέρρες το 1885 και σπούδασε στις Ιατρικές Σχολές, αρχικά, της Λειψίας και μετέπειτα του Μονάχου, όπου και αναγορεύτηκε Διδάκτορας. Το 1912 εγκαταστάθηκε στις Σέρρες και το 1916 στη Θεσσαλονίκη, όπου επί 60 χρόνια ανέπτυξε πολύπλευρο επιστημονικό, εκπαιδευτικό και κοινωνικό έργο. Υπήρξε ο πρώτος Καθηγητής Παθολογίας και Κοσμήτορας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρωταγωνίστησε στην ίδρυση του «Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης» και της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης», διετέλεσε Πρόεδρος του «Ελληνογερμανικού Συνδέσμου Θεσσαλονίκης», του «Ροταριανού Ομίλου Θεσσαλονίκης», του «Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού – Παράρτημα Θεσσαλονίκης» και το 1965 αναγορεύτηκε αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Απεβίωσε το 1977.

ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ: Ιατρός με ειδίκευση στη Χειρουργική. Εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1924. Ίδρυσε μεγάλη ιδιωτική κλινική, η οποία, μεταξύ άλλων, παρείχε υγειονομικές υπηρεσίες στους υπαλλήλους των «Σιδηροδρόμων του Ελληνικού Κράτους – Σ.Ε.Κ.».

ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ιατρός με ειδίκευση στην Παθολογία. Παρείχε περίθαλψη χωρίς ανταμοιβή σε απόρους Θεσσαλονικείς, τους οποίους επιπρόσθετα ενίσχυε οικονομικά για την

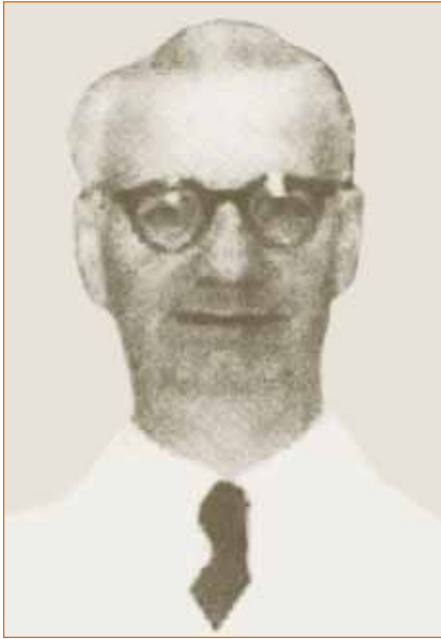

Φωτ. 1. Κάρολος Αλεξανδρίδης: Καθηγητής Παθολογίας, ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος της Ι.Ε.Θ. (1935, 1936, 1952-1958). (Αρχειό Ι.Ε.Θ.).

αγορά φαρμάκων και τροφίμων. Απεβίωσε πάμφτωχος και η ιατρική κοινότητα της Θεσσαλονίκης, η οποία περιέβαλε με βαθύτατη εκτίμηση τον Βασδραβέλη, διενήργησε έρανο για να καλυφθούν τα έξοδα της κηδείας του.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΘΛΕΜΑΧΟΣ (φωτ. 2): Γεννήθηκε στην Κορμίστα Σερρών το 1898. Ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στο Γυμνάσιο Σερρών και ακολούθως φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1922 μετέβη για ειδίκευση στην Παιδιατρική Πανεπιστημιακή Κλινική του Βερολίνου, η οποία τελούσε υπό τη διεύθυνση του Καθηγητή Α. Czerny. Παράλληλα εργάστηκε ως βοηθός στην Έδρα της Φυσιολογίας και Χημείας, εκπονώντας υπό την επίβλεψη του Καθηγητή Ρ. Rona διδακτορική διατριβή υπό τον τίτλο «Η αυτόλυσις του φυσιολογικού και του ατροφικού μυός».

Το 1927 επέστρεψε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη, όπου εργάστηκε ως παιδίατρος. Το 1935 διορίστηκε Διευθυντής του Παιδιατρικού Τμήματος του Κεντρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, όπου παρέμεινε μέχρι το 1940. Το 1943 προσελήφθη ως επιμελητής στη νεοϊδρυθείσα Ιατρική Σχολή Θεσσαλονίκης και το 1947 αναγορεύτηκε υφηγητής με θέμα υφηγεσίας «Χρόνια ελονοσία και αλλεργία προς τη φυ-

Φωτ. 2. Τηλέμαχος Δημητριάδης: Παιδίατρος, ιδρυτικό μέλος της Ι.Ε.Θ. (Δημοσιεύθηκε στο Λεύκωμα «Η Παιδιατρική στη Θεσσαλονίκη κατά τον 20ό αιώνα, 2002).

ματίωση», αναλαμβάνοντας τη διδασκαλία του μαθήματος της Παιδιατρικής στους φοιτητές. Κατά την περίοδο 1953-1968 υπηρέτησε ως επιστημονικός διευθυντής στο Δημοτικό Βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη μείωση της νοσηρότητας και της θνησιμότητας των τροφίμων του.

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης» και της «Παιδιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης» και διετέλεσε μέλος του Συμβουλίου του «Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού». Απεβίωσε το 1974.

ΩΡΩΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Στρατιωτικός Ιατρός.

ΚΟΓΙΑΛΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ: Γεννήθηκε στη Μικρά Ασία. Φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη προσελήφθη στην Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας, όπου ανερχόμενος όλες τις διοικητικές βαθμίδες έγινε Νομίατρος και Διευθυντής της Δημόσιας Υγείας της Γενικής Διοίκησης Θεσσαλονίκης. Απεβίωσε το 1931.

ΚΟΛΙΟΥΣΚΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (φωτ. 3): Γεννήθηκε στη Στρώμνιτσα. Φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και στην Παιδοκομική Σχολή του Πανεπιστημίου των Παρισίων. Ει-

Φωτ. 3. Εμμανουήλ Κολιούσκας: Παιδίατρος, ιδρυτικό μέλος της Ι.Ε.Θ. (Αρχείο Δ. Κολιούσκα).

δικεύθηκε και μετεκπαιδεύτηκε στην Παιδιατρική στο Παρίσι και τη Βιέννη.

Εργάστηκε ως παιδίατρος στο «Κεντρικό Νοσοκομείο Προσφύγων Θεσσαλονίκης», στο Βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός», στους Βρεφικούς Σταθμούς του «Πατριωτικού Ιδρύματος Περιθάψεως Θεσσαλονίκης» και στην Παιδιατρική Κλινική του Νοσοκομείου του «Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού» (νυν «Θεαγένειο»).

Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης», της «Ένωσης Παιδιάτρων Θεσσαλονίκης» και διετέλεσε Πρόεδρος του «Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού – Παράρτημα Θεσσαλονίκης».

ΜΕΪΜΑΡΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ (φωτ. 4): Γεννήθηκε το 1890 στην Κρανιά Τυρνάβου. Φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μονάχου και μετεκπαιδεύτηκε επί σειρά ετών στη Γερμανία. Εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1924, όπου εργάστηκε ως ιατρός παθολόγος. Απεβίωσε το 1974.

ΝΙΝΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (φωτ. 5): Γεννήθηκε το 1891 στην Καλαμάτα. Ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στη γενέτειρά του και φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά την αποφοίτησή του από την Ιατρική

Φωτ. 4. Μενέλαος Μειμάρης: Ιατρός Παθολόγος, ιδρυτικό μέλος της Ι.Ε.Θ. (Αρχείο Α. Μειμάρη).

Σχολή κατετάγη κατόπιν διαγωνισμού στον στρατό με τον βαθμό του ανθυπιάτρου και το 1923 τοποθετήθηκε Διευθυντής του Στρατιωτικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης. Το 1925 μετέβη στο Παρίσι, όπου επί ένα έτος ειδικεύτηκε στην Καρδιολογία, την οποία στη συνέχεια άσκησε επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη. Διακρίθηκε για τις επιστημονικές του μελέτες στον τομέα της καρδιο-

λογίας, πολλές εκ των οποίων δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό «Ελληνική Ιατρική».

ΝΟΜΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (φωτ. 6): Γεννήθηκε το 1884 στο Ταϊγάνι της Ρωσίας από γονείς καταγόμενους από τη Σαντορίνη. Ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του σε ρωσικά σχολεία και φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Wurzburg της Γερμανίας, της οποίας αναγορεύτηκε διδάκτορας το 1910. Ειδικεύτηκε στη χειρουργική σε νοσοκομεία του Wurzburg, του Μονάχου και του Βερολίνου και επανελθών στη Ρωσία άρχισε να ασκεί τη χειρουργική.

Με την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων ο Β. Νομικός κατήλθε στην Ελλάδα, για να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο μαχόμενο έθνος και υπηρέτησε αρχικά στο μέτωπο της Ηπείρου, στο Νοσοκομείο του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και αργότερα στη Θεσσαλονίκη στο εκεί Νοσοκομείο του Ε.Ε.Σ., υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού Μ. Γερουλάνου. Μετά το πέρας των Βαλκανικών πολέμων μετέβη στη Βόρεια Ήπειρο για να προσφέρει τις υπηρεσίες του στον στρατό της Αυτόνομου Ηπείρου, και στη συνέχεια μετέβη με αποστολή του Ε.Ε.Σ. στη Σερβία, όπου παρέμεινε μέχρι το 1915, προσφέροντας τις υπηρεσίες του στο Κραγούγεβατς και στα Σκόπια.

Το 1915 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και διορίστηκε Επιμελητής της Χειρουργικής Κλινικής

Φωτ. 5. Ιωάννης Νινιός: Ιατρός Παθολόγος – Καρδιολόγος, Αρχίατρος, ιδρυτικό μέλος της Ι.Ε.Θ. (Αρχείο Θ.Ι. Δαρδαβέση).

Φωτ. 6. Βασίλειος Νομικός: Ιατρός Χειρουργός, ιδρυτικό μέλος της Ι.Ε.Θ. (Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Ελληνική Ιατρική, 1929).

του Δημοτικού Νοσοκομείου, ενώ το 1916 ανέλαβε Διευθυντής του ευρισκόμενου στον Πειραιά Ρωσικού Νοσοκομείου. Τη θέση αυτή εγκατέλειψε το 1917, προκειμένου να προσφέρει και πάλι τις υπηρεσίες του στον ελληνικό στρατό. Ήλθε στη Θεσσαλονίκη, ανέλαβε τη Διεύθυνση της Χειρουργικής Κλινικής του Νοσοκομείου του Ε.Ε.Σ. και μέχρι το 1917 περιέθαλψε περισσότερους από 12.000 τραυματίες. Συμμετείχε, επίσης, επί μακρόν, ως χειρουργός στη Μικρασιατική Εκστρατεία, προσφέροντας τις υπηρεσίες του στην πρώτη γραμμή του μετώπου.

Το 1922 εγκαταστάθηκε οριστικά στη Θεσσαλονίκη, όπου ανέλαβε τη Διεύθυνση του Χειρουργικού Τμήματος του Γαλλικού Νοσοκομείου και αργότερα του Χειρουργικού Τμήματος του Δημοτικού Νοσοκομείου. Το 1924 ίδρυσε μεγάλη ιδιωτική κλινική, ενώ παράλληλα ασχολήθηκε με την προαγωγή της ιατρικής έρευνας και την ενίσχυση των επιστημονικών δραστηριοτήτων στον χώρο της υγείας. Προς τον σκοπό αυτό πρωτοστάτησε στην έκδοση του περιοδικού «Ελληνική Ιατρική», αναλαμβάνοντας ο ίδιος την ευθύνη της έκδοσης από τον Ιανουάριο του 1927 μέχρι τον θάνατό του. Πρωτοστάτησε, επίσης, στην ίδρυση της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης», ενώ δημοσίευσε σημαντικό αριθμό εργασιών του σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά.

Ο Β. Νομικός απεβίωσε το 1929 σε ηλικία 45 ετών, ευρισκόμενος στο ζενίθ του δημιουργικού του έργου.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ (φωτ. 7):

Γεννήθηκε στη Βέροια το 1879 και φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ειδικεύτηκε στη Δερματολογία – Αφροδισιολογία, αλλά στη συνέχεια εστράφη προς τον κλάδο της Ακτινολογίας, στην οποία μετεκπαιδεύτηκε στη Γαλλία. Το 1913 ίδρυσε το πρώτο Ακτινολογικό Εργαστήριο της Θεσσαλονίκης και εργάστηκε ως Διευθυντής στο νεοϊδρυθέν Ακτινολογικό Τμήμα του Δημοτικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης.

Υπήρξε εκ των ιδρυτών του περιοδικού «Ελληνική Ιατρική», της «Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης», του «Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης» και πολλών φιλανθρωπικών σωματείων.

Ο Θ. Σακελλαρίδης απεβίωσε το 1938.

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της Ι.Ε.Θ.

Η «Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης» αναγνω-

Φωτ. 7. Θεμιστοκλής Σακελλαρίδης: Ιατρός Ακτινολόγος, ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος της Ι.Ε.Θ. (1928-1934). (Αρχειό Ι.Ε.Θ.).

ρίστηκε από το Πρωτοδικείο στις 5 Μαΐου 1928. Πρώτος Πρόεδρος της εξελέγη ο Θ. Σακελλαρίδης, ο οποίος συνέβαλε με τις συντονισμένες προσπάθειές του στον προγραμματισμό τακτικών επιστημονικών συνεδριών, που άρχισαν να πραγματοποιούνται σχεδόν αμέσως μετά την ίδρυση της Εταιρείας και να διεξάγονται συνήθως σε εβδομαδιαία βάση. Ο χώρος πραγματοποίησης των συνεδριών αυτών ήταν τα γραφεία του «Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού», στον οποίο προήδρευε ο ίδιος ο Θ. Σακελλαρίδης, και τα οποία ευρίσκοντο τότε επί της οδού Β. Σοφίας.

Η τακτική πραγματοποίηση των επιστημονικών συνεδριών ήλκυε διαρκώς και περισσότερο το ενδιαφέρον των ιατρών της πόλης, οι οποίοι άρχισαν να επιζητούν να γίνουν μέλη της Εταιρείας και να συμμετέχουν, κυρίως με παρουσιάσεις περιστατικών, στις επιστημονικές συνεδρίες της.

Στην τακτική συνεδρία της Εταιρείας της 11^{ης} Νοεμβρίου 1928, ύστερα από μυστική ψηφοφορία, εγκρίθηκαν παμψηφεί οι αιτήσεις επτά ιατρών, οι οποίοι επιθυμούσαν να ονομαστούν τακτικά μέλη της Ι.Ε.Θ. Οι ιατροί αυτοί, οι οποίοι ήταν τα πρώτα, μετά τα ιδρυτικά, μέλη της Εταιρείας ήταν οι Γ. Πετρινός, Δημ. Κουρέτας, Αν. Μισιρλόγλου, Ι. Δελγιαννάκης, Γ. Μανθόπουλος, Παν. Χριστόπουλος και Η. Κυριάδης. Η δεύτερη σχετική ψηφοφορία πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιανουαρίου 1929 και αφορούσε στους ιατρούς Σ. Κοσμά, Γ. Πολύχρονιάδη, Σ. Λασκαρίδη, Γ. Λεμονίδη, Α. Αστεριά-

δη και Μ. Μεταλληνό, ενώ η πρώτη γυναίκα ιατρός μέλος της Ι.Ε.Θ. φαίνεται ότι ήταν η Λαρίσα Καρμπίδου, της οποίας η αίτηση έγινε αποδεκτή στη συνεδρία της 4^{ης} Νοεμβρίου 1931.

Στη συνεδρία της 14^{ης} Ιανουαρίου 1930 ο προεδρεύων αυτής Θ. Ανδρεάδης ανακοίνωσε ότι η χήρα του ιδρυτικού μέλους της Εταιρείας Β. Νομικού δώρισε τη μεγάλη βιβλιοθήκη του συζύγου της στην Ι.Ε.Θ.. Η δωρεά αυτή αποτελούσε μία σημαντική συνεισφορά τόσο προς την Εταιρεία, όσο και προς την ιατρική κοινότητα της πόλης, τα μέλη της οποίας θα είχαν πλέον τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε εκατοντάδες σπάνια ιατρικά συγγράμματα και περιοδικά. Ο Β. Νομικός λίγο πριν από τον θάνατό του το 1929 είχε προβεί σε γενναία οικονομική ενίσχυση προς την Εταιρεία, ώστε να αναγορευτεί ως ο πρώτος ευεργέτης της. Ο τίτλος αυτός απενεμήθη εκ νέου το 1947 στον Δήμο Θεσσαλονίκης και στα τέλη της δεκαετίας 1970-1980 στην ιατρό Αγγελική Τσάκωνα για τη «γενναία οικονομική συνεισφορά της προς την Εταιρεία προς αγορά στέγης».

Το 1933 η Ι.Ε.Θ., διανύοντας το πέμπτο έτος από την ίδρυσή της και υπό τη συνεχώς ανανεούμενη προεδρεία του Θ. Σακελλαρίδη, ανέλαβε την πρωτοβουλία της σύγκλισης και της διοργάνωσης «Επιστημονικού Συνεδρίου Ιατρών της Βορείου Ελλάδος» με θέμα «Η ελονοσία εν Μακεδονία και Θράκη». Το συνέδριο αυτό αποτελεί ορόσημο για την επιστήμη της ιατρικής και γενικότερα για την ιατρική παιδεία στη χώρα μας, αφού αποτελεί, ουσιαστικά, το ιστορικά πρώτο αμιγώς Επιστημονικό Ιατρικό Συνέδριο, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα και το οποίο, ανεξάρτητα από τον τίτλο του («Συνέδριο Ιατρών Βορείου Ελλάδος»), ήταν πανελλήνιας εμβέλειας. Πριν από το Συνέδριο αυτό ο «Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος» είχε διοργανώσει δύο τοπικά Συνέδρια, το πρώτο στη Θεσσαλονίκη τον Οκτώβριο του 1926 και το δεύτερο στην Πάτρα τον Μάιο του 1927 με κύριο όμως περιεχόμενο επαγγελματικά θέματα και δευτερευόντως επιστημονικά.

Το θέμα του Συνεδρίου, το οποίο διοργάνωσε το 1933 η Ι.Ε.Θ. και το οποίο αφορούσε στην ελονοσία, ήταν κατ' εξοχήν επίκαιρο και ιδιαίτερα οξύ για την ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Ελλάδας. Στις εργασίες του Συνεδρίου συμμετείχαν με διαλέξεις και εισηγήσεις ιατροί από όλη τη χώρα και μεταξύ αυτών οι Καθηγητές Α. Αραβαντινός και Γ. Λοράνδος, οι ελονοσιολόγοι Δήμησας, Φωτάκης

και άλλοι. Η επιτυχία του Συνεδρίου υπήρξε πλήρης και τα πρακτικά του τυπώθηκαν σε τόμο 367 σελίδων, οποίος αποτελεί και την πρώτη εκδοτική προσπάθεια της Ι.Ε.Θ. (φωτ. 8).

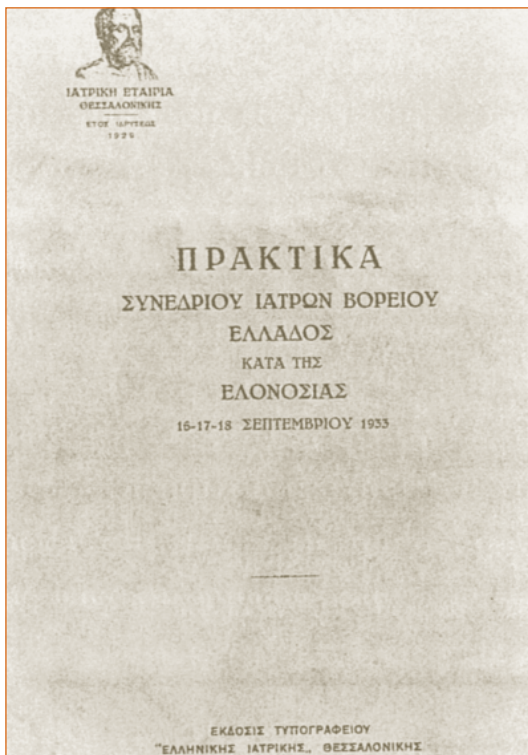
Διάδοχος του Θ. Σακελλαρίδη στην Προεδρεία της Εταιρείας υπήρξε ο Κ. Αλεξανδρίδης, ο οποίος μερίμνησε ιδιαίτερα για την τακτική διεξαγωγή των επιστημονικών συνεδρίων, εξασφαλίζοντας προς τούτο, με δωρεάν παραχώρηση, την πολυτελή αίθουσα συνεδριάσεων του «Εμπορικού Επιμελητηρίου». Ο ίδιος ανέλαβε την Προεδρεία της Οργανωτικής Επιτροπής του «2^{ου} Πανελληνίου Ιατρικού Συνεδρίου» με θέμα «Ελονοσία, Λεισμανίασις και Μελιταίος Πυρετός», το οποίο, παρά τις δυσκολίες που ανέκυπταν διαρκώς, λόγω του υφιστάμενου τότε στρατιωτικού νόμου, πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1935 «*ίνα συμπέσει με τη Διεθνή Έκθεση της Θεσσαλονίκης, ούτως ώστε να παρέχεται εις τους συνέδρους και ψυχαγωγίαν*».

Στις εργασίες του «2^{ου} Πανελληνίου Ιατρικού Συνεδρίου», το οποίο διοργάνωσε η Ι.Ε.Θ., συμμετείχαν ιατροί προερχόμενοι από πολλές πόλεις της Ελλάδας και μεταξύ αυτών οι Καθηγητές Αραβαντινός, Λιβιεράτος, Μουτούσης, Μιχαηλίδης, Τσέλιος, Παπαδάκης και Balfour. Η επιτυχία του συνεδρίου υπήρξε μεγάλη, τα δε πρακτικά των εργασιών του τυπώθηκαν σε τόμο αποτελούμενο από 414 σελίδες.

Ο Α. Μισιρλόγλου υπήρξε ο τρίτος κατά σειρά Πρόεδρος της Εταιρείας, Έχοντας διατελέσει βουλευτής και υπουργός, διατηρώντας στενές επαφές με πολιτικούς των Αθηνών, με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως του οποίου ήτο «*Άρχων Ακτουάριος*», ασκώντας σημαντική επιρροή στους προσφυγικούς πληθυσμούς της πόλης και τελώντας κοινωφελές έργο προσφέροντας δωρεάν νοσηλεία σε άπορους στη μεγάλη ιδιωτική κλινική του, συνέβαλε καθοριστικά, ώστε η Ι.Ε.Θ. να αποκτήσει ευρύτατη αποδοχή από την κοινωνία της Θεσσαλονίκης.

Ακολούθησαν τα δύσκολα χρόνια της τριπλής γερμανικής, βουλγαρικής και ιταλικής κατοχής. Οι εργασίες της Εταιρείας υπό την προεδρεία του Ι. Τσινόπουλου συνέχισαν να πραγματοποιούνται σε αραιά μεν χρονικά διαστήματα, χωρίς όμως ποτέ να ανασταλούν, αρχικά στα γραφεία του «Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης» και αργότερα στην αίθουσα της «Ευξείνου Λέσχης».

Το ακαδημαϊκό έτος 1942-1943 αποφασίστη-

Φωτ. 8. Εξώφυλλο του τόμου Πρακτικών του Συνεδρίου Ιατρών Βορείου Ελλάδος, το οποίο αποτελεί, ιστορικά, το πρώτο πανελληνίας εμβέλειας και αμιγώς επιστημονικό Ιατρικό Συνέδριο, που διοργανώθηκε στη χώρα.

κε αιφνιδιαστικά, από την πρώτη κατοχική Κυβέρνηση του Πρωθυπουργού Γ. Τσολάκογλου και με προσωπική μέριμνα του Υπουργού Παιδείας και Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κ. Λογοθετόπουλου, η ίδρυση Ιατρικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Ο «Ιατρικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης», πιστεύοντας εσφαλμένα ότι διασφαλίζει τα επαγγελματικά συμφέροντα των μελών του, αντέδρασε έντονα στην απόφαση αυτή, όπως είχε πράξει και το 1926, όταν ο αρχικός ιδρυτικός νόμος του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης προέβλεπε την ίδρυση μεταξύ των πρώτων Σχολών και της Ιατρικής. Αντίθετα, η «Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης» τάχθηκε εξ αρχής υπέρ της ίδρυσης της Σχολής, με ενδεικτικό στοιχείο της στάσης της τη Συνεδρία της 13^{ης} Απριλίου 1942, που συγκάλεσε ο τότε Πρόεδρος Ι. Τσινόπουλος, με κύριο θέμα συζήτησης την ίδρυση Ιατρικής Σχολής στη Θεσσαλονίκη, τα πρακτικά της οποίας παραθέτουμε αυτούσια, ακολούθως:

«.....*Εν αρχή της συνεδρίας ο κ. Πρόεδρος*

αναγιγνώσκει υπόμνημα προς την Α. Ε. τον Πρόεδρον της Κυβερνήσεως, στρατηγόν Γ. Τσολάκογλου, δι' ου εκφράζονται αι ευχαριστίαι της Εταιρείας προς την Κυβέρνησιν δια την ίδρυσιν Ιατρικής Σχολής εν τω Πανεπιστημίω Θεσσαλονίκης και υποβάλλει την ευχήν όπως διορισθώσιν Καθηγηταί οι Αριστείς εκ των Ιατρών.

Ζητεί από τους κ.κ. εταίρους να δηλώσουν εάν εγκρίνουν την ενέργειαν ταύτην της Ιατρικής Εταιρείας. Εν συνεχεία αναγιγνώσκει έγγραφον του Ι.Σ.Θ. δι' ου ζητείται όπως μη υποβληθή το υπόμνημα της Ι.Ε.Θ. ίνα μη ούτω έλθη η τελευταία αυτή αντίθετος με τον Ιατρικόν Σύλλογον. Ο κ. Τσινόπουλος λέγει ότι υπεβλήθη το υπόμνημα εις την Κυβέρνησιν χθες το εσπέρας.

ΤΖΗΡΙΔΗΣ Γ. (Πρόεδρος Ι.Σ.Θ.) Κατακρίνει τον κ. Τσινόπουλον διότι υπέβαλε το υπόμνημα χωρίς την έγκρισιν της γενικής συνελεύσεως της Ι.Ε.Θ.

ΤΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι. Το Δ. Συμβούλιον της Ι.Ε. αποφάσισε την αποστολήν του υπομνήματος και ζητεί εκ των υστέρων την έγκρισιν της Εταιρείας. Αν η ενέργεια αυτή κατακριθή, το Δ.Σ. θα υποβάλη την παραίτησίν του.

ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. και **ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ Θ.** Εγκρίνουν την ενέργειαν της Εταιρείας.

ΧΑΡΙΤΑΝΤΗΣ Α. Η ενέργεια της Εταιρείας δεν ηδύνατο να ήτο διαφορετική. Σκοπός της Εταιρείας είναι η προαγωγή της Ιατρικής Επιστήμης, πράγμα το οποίον θα προσφέρει η Ιατρική Σχολή. Το Δ.Σ. είναι εν απολύτω τάξει, διότι επί τοιούτου ζητήματος δεν είναι υποχρεωμένον προκαταβολικώς να ζητή την έγκρισιν της γενικής συνελεύσεως.

ΦΑΣΙΑΝΟΣ ΑΠ. Δικαιολογεί την ενέργειαν της Ι.Ε. και εγκρίνει αυτήν. Δικαιολογεί επίσης και το υπόμνημα του Ι.Σ., διότι κυρίως ούτος είναι επαγγελματικόν σωματείον.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΝΤ. Ομιλεί υπέρ της ιδρύσεως της Ιατρικής Σχολής.

ΤΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι. Μη υπάρχουσας ουδεμιάς αντιρρήσεως εισερχόμεθα εις την ημερησίαν διάταξιν...».

Το 1947 επί προεδρείας Α. Χαριτάντη υλοποιήθηκε μία σημαντική πρωτοβουλία της Εταιρείας, η οποία αφορούσε στην έκδοση των πρακτικών των επιστημονικών συνεδριών της υπό μορφή

Δελτίου. Ο πρώτος αυτός τόμος περιλάμβανε τα πρακτικά μιας ολόκληρης οκταετίας, από το έτος 1938 μέχρι το έτος 1946, «προς επανασύνδεση των εργασιών της Εταιρείας με τα προπολεμικά έτη». Η συγκεκριμένη έκδοση, η οποία αποτέλεσε μία επίμοχθη προσπάθεια του μέλους της Ι.Ε.Θ. Γ. Λεμονιδη, συνεχίστηκε με συνέπεια και σε επήσια βάση μέχρι το 1982. Η σημασία της σημαντικής αυτής πρωτοβουλίας της Ι.Ε.Θ. αφορούσε στην επιστημονική ενημέρωση για τις τρέχουσες εξελίξεις της ιατρικής επιστήμης όχι μόνο των μελών της, αλλά εκατοντάδων ακόμη ιατρών της χώρας, αφού τα πρακτικά αποστέλλονταν δωρεάν σε αγροτικά ιατρεία, υγειονομικούς σταθμούς, σε νοσοκομεία, καθώς και σε επιλεγμένες ιατρικές βιβλιοθήκες του εξωτερικού.

Η εικοσιπενταετηρίδα της Ι.Ε.Θ.

Στις 3 Μαΐου 1953 η Ι.Ε.Θ. εόρτασε, σε πανηγυρική συνεδρία την εικοσιπενταετηρίδα από την ίδρυσή της, παρουσία του Υπουργού Βορείου Ελλάδος Α. Στράτου, του Προέδρου του «Πανελλαδικού Ιατρικού Συλλόγου» Κριμπά, του Δημάρχου Θεσσαλονίκης Πετρακάκη, του συνόλου των Καθηγητών της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και πολλών Καθηγητών της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πραγματοποιώντας, στην πανηγυρική αυτή συνεδρία, τον εικοσιπενταετή απολογισμό του έργου της Εταιρείας, ο τότε Πρόεδρος Κ. Αλεξανδρίδης, μεταξύ άλλων επισήμανε τα εξής:

«.....Η Εταιρεία μας από της ιδρύσεώς της επί εν τέταρτον αιώνας ειργάσθη συνεχώς. Βεβαίως δεν έχει να επιδείξει εντυπωσιακάς εργασίας. Το γεγονός όμως, ότι παρά τας πολλαπλάς αντιξοότητες, παρά τας πολιτικές και πολεμικές περιπετείας, παρά την εχθρικήν κατοχήν, παρά τους πανταχόθεν πνέοντα αντιθέτους ανέμους κατόρθωσε να διατηρήση ανημμένην την φλόγα, ήτις κατηύγαζε το πνευματικόν στερέωμα της Βορείου Ελλάδος, είναι άξιον ιδιαίτερας εξάρσεως. Μη λησμονώμεν ότι κατά τα πρώτα 15 έτη μέχρι της ιδρύσεως ενταύθα της Ιατρικής Σχολής, τα μέλη αυτής ήσαν πρακτικοί ιατροί βυθισμένοι εις την τύρβην της βιοπάλης και οι οποίοι παρά ταύτα, εύρισκαν καιρόν να ασχολούνται με επιστημονικά ζητήματα και να οργανώνουν επιστημονικά συνέδρια. Οφείλω επίσης να εξάρω το γεγονός ότι η Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης υπήρξε το μόνον οργανωμένον και συγκεκρο-

τημένον σωματείον προς τον αποκλειστικόν σκοπόν την καλλιέργειαν και προαγωγήν της επιστήμης, παρά την παρουσίαν εν τη πόλει μας διακεκριμένων αντιπροσώπων των άλλων επιστημών, φιλολόγων, αρχιτεκτόνων, μηχανικών και άλλων, αποδεικνυμένου ούτω δια μίαν ακόμη φοράν ότι ο ιατρός κοντά εις την υψηλήν του κοινωνικήν αποστολήν ίσταται εις την ανωτάτην βαθμίδα μεταξύ των διαφόρων κλάδων του επιστητού...».

Τα μεστά αυτά λόγια του Αλεξανδρίδη προσέφεραν με τρόπο γλαφυρό, αλλά και σαφή, μία εικόνα των προσπαθειών και του έργου της Ι.Ε.Θ. κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της, οι οποίες θεμελίωσαν το κύρος της και αποτέλεσαν τη βάση για τη μετέπειτα ανάπτυξη των ποικίλων επιστημονικών και ιατροκοινωνικών δραστηριοτήτων της.

Βιβλιογραφία

1. Αλεξανδρίδης Κ. Προσφώνησις κατά την πανηγυρική συνεδρία του εορτασμού της εικοσιπενταετηρίδος από της ιδρύσεως της Εταιρείας. Πρακτικά Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης του έτους 1953. Θεσσαλονίκη: Τύποις Σπύρου Σύρου, 1953:193-201.
2. Αλεξανδρίδης Κ. Αυτοβιογραφία. Θεσσαλονίκη: Τύποις Ν. Νικολαΐδη, 1975.
3. Ανώνυμος. Ιωάννης Νινιός. Λεύκωμα των Επιστημόνων της Ελλάδος. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σπύρου Σύρου 1930:49.
4. Ανώνυμος. Παντελής Κογιαλής. Ελληνική Ιατρική 1931, 8:1000.
5. Ασημής Ν. Ελληνική Ιατρική: Το ιστορικό μιας πενήνταχρονης πορείας. Ελληνική Ιατρική 1984, 3:191-196.
6. Δαρδαβέσης Θ. Η ίδρυση της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. και τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της (1942-1946), (Α' Μέρος). Ιατρικά θέματα 1999, 15:71-84.
7. Δαρδαβέσης Θ, Δεληγιάννης Α, Ντόμπρος Ν. (επιμ.). Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης 1928-2003. 75χρονη διαδρομή στην ιστορία της πόλης μας. Θεσσαλονίκη: Ι.Ε.Θ., 2003.
8. Ελληνική Ιατρική. Τεύχη των ετών 1929, 1930, 1931, 1932, 1934, 1937, 1938 και 1939.
9. Εφημερίδες: «Νέα Αλήθεια» φύλλα ετών 1928-1935, «Μακεδονία» φύλλα ετών 1930-1935 και 1947-1952, «Νέα Ευρώπη» φύλλα έτους 1943, «Νέα Ιατρική Εφημερίς» φύλλα ετών 1945-1953.
10. Ι.Ε.Θ. Πρακτικά Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης των ετών 1938-1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952.
11. Λογοθετόπουλος Κ. Ιδού η αλήθεια. Αθήνα, 1948.
12. Μυστακίδης Α. Θεμιστοκλής Σακελλαρίδης. Ελληνική Ιατρική 1938, 1:33-38.
13. Πεντόγαλος Γ, Δαρδαβέσης Θ. Υφηγητές και Διδάκτορες της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1997.
14. Πολυζωΐδης Στ. Μισός αιώνας με τον ιατρικό κόσμο της Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη: Ιατρικός Σύλλογος, 1990.
15. Πολυζωΐδης Στ. Προσωπική επικοινωνία.
16. Σακελλαρίδης Θ. Βασίλειος Νομικός. Ελληνική Ιατρική 1949, 6:663-667.
17. Σμπαρούνης Τρίκορφος Ν. Λόγος για τη ζωή και το έργο του Βασιλείου Νομικού. Ελληνική Ιατρική 1930, 3:311-320.
18. Χατζηαποστόλου Ε. Τηλέμαχος Δημητριάδης. Ελληνική Ιατρική 1974, 43:99-100.